

Christus' hemelvaart

Enkele penschetsen

Raymond R. Hausoul

CHRISTUS' HEMELVAART
Enkele penschetsen

Christus' hemelvaart

Enkele penschetsen

Versie: 20.05 (juni 2020).

Dr. Raymond R. Hausoul

© 2020 Raymond R. Hausoul

Vind de nieuwste materialen op <https://raymondhausoul.be>.

28-4583-27771

© 2020 –All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced or be shared in any form
without permission in writing from the autor.

Christus' hemelvaart

Enkele penschetsen

Raymond R. Hausoul

Inhoudsopgave

1 De hemelvaart in het algemeen.....	5
2 De hemelvaart in de Bijbel.....	7
2.1 De hemelvaart in het Oude Testament.....	7
2.1.1 <i>De hemelvaart van anderen in het Oude Testament.....</i>	<i>7</i>
2.1.2 <i>De hemelvaart van Christus in het Oude Testament.....</i>	<i>7</i>
2.2 De hemelvaart in de evangeliën.....	8
2.3 De hemelvaart in de Handelingen.....	10
2.4 De hemelvaart in de brieven.....	11
3 De strijd tegen de hemelvaart.....	13
3.1 Kritische stemmen.....	13
3.2 Het verschil tussen de opstanding en hemelvaart	13
4 De betekenis van de hemelvaart.....	15
4.1 De heerlijkheid van de Zoon.....	15
4.2 De komst van de heilige Geest.....	15
4.3 Het schenken van bedieningen aan zijn gemeente.....	15
5 Excursus: De tenhemelopneming van Maria.....	17

Over de auteur

Dr. Raymond R. Hausoul (1979) is predikant in Ieper en spreekt regelmatig in andere kerken. Als spreker en docent is hij met verschillende organisaties verbonden. Zijn academisch onderzoek richt zich op de thematiek van de nieuwe schepping, het koninkrijk van God en de vernieuwing door Gods Geest. Raymond is gehuwd met Belinda en beiden genieten van hun twee zonen, Adriël en Ilja.

<https://raymondhausoul.be>

Afkortingen van Bijbelboeken

Gn	Genesis	Js	Jesaja	Rm	Romeinen
Ex	Exodus	Jr	Jeremia	1Ko	1 Korintiërs
Lv	Leviticus	Kl	Klaagliederen	2Ko	2 Korintiërs
Nm	Numeri	Ez	Ezechiël	Gl	Galaten
Dt	Deuteronomium	Dn	Daniël	Ef	Efeze
Jz	Jozua	Hs	Hosea	Fp	Filippenzen
Re	Rechters	Jl	Joel	Ko	Kolossenzen
Rt	Rut	Am	Amos	1Ts	1 Tessalonicenzen
1Sm	1 Samuël	Ob	Obadja	2Ts	2 Tessalonicenzen
2Sm	2 Samuël	Jn	Jona	1Tm	1 Timoteüs
1Kn	1 Koningen	Mi	Micha	2Tm	2 Timoteüs
2Kn	2 Koningen	Na	Nahum	Tt	Titus
1Kr	1 Kronieken	Hk	Habakuk	Fm	Filemon
2Kr	2 Kronieken	Sf	Sefanja	Hb	Hebreeën
Ea	Ezra	Hg	Haggai	Jk	Jakobus
Ne	Nehemia	Zc	Zacharia	1Pt	1 Petrus
Es	Ester	Ml	Maleachi	2Pt	2 Petrus
Jb	Job	Mt	Matteüs	1Jh	1 Johannes
Ps	Psalmen	Mc	Marcus	2Jh	2 Johannes
Sp	Spreuken	Lc	Lucas	3Jh	3 Johannes
Pr	Prediker	Jh	Johannes	Jd	Judas
Hl	Hooglied	Hd	Handelingen	Op	Openbaring

Andere werken

Tob	Tobit	2Mak	2 Makkabeeën	Bjr	Brief van Jeremia
Jud	Judit	Wijs	Wijsheid	TDn	Daniël (Grieks)
TEs	Ester (Grieks)	Sir	Sirach	Man	Manasse
1Mak	1 Makkabeeën	Bar	Baruch		

1 De hemelvaart in het algemeen

Op aarde kende niemand Christus intiemer dan Johannes. Hij zag de Heer tijdens zijn dienst op aarde, bij de verheerlijking op de berg, toen Hij stierf aan het kruis, na zijn opstanding uit het graf. Maar Johannes zag ook de verheerlijkte Christus in heerlijkheid op Patmos. Het was op dat ogenblik dat Johannes aan de voeten van de verheerlijkte Christus neerviel (Op1:13-18).

Een hemelvaart is een unieke gebeurtenis. In het Oude Testament vinden we enkel de gegevens dat Elia en Henoch in de hemel voeren. Maar niet alleen zij, ook andere figuren uit de oudheid zoals Heracles, Empedocles, Romulus, Alexander de Grote, Apollonius van Tyana en keizer Augustus zouden een hemelvaart hebben meegemaakt. De Romeinse geschiedschrijver Suetonius verhaalt in zijn biografie over Augustus dat een keizerlijke beamte bij de zojuist gecremeerde keizer de hemel had zien binnengaan.¹

1 Suetonius, *Vita Divi Augusti* 100.

2 De hemelvaart in de Bijbel

2.1 De hemelvaart in het Oude Testament

2.1.1 De hemelvaart van anderen in het Oude Testament

In het Oude Testament komen we twee personen tegen waarvan we geloven dat ze ten hemel voeren: Elia en Henoch.

2.1.2 De hemelvaart van Christus in het Oude Testament

De hemelvaart van Christus lag al besloten in het Oude Testament. Door het Nieuwe Testament worden enkele Schriftplaatsen daarover genoemd. Zo zegt Paulus in: 'Daarom zegt Hij: "Opgevaren naar de hoge heeft Hij de gevangenschap gevangen genomen en heeft de mensen gaven gegeven"' (Ef4:8).

Paulus citeert hier Ps68:18: 'U bent opgevaren naar de hoge; U hebt gevangenen meegevoerd; U hebt gaven in ontvangst genomen onder de mensen, ja ook van weerspannigen; om daar te wonen, o Jahweh God.' Er is in het verleden op gewezen dat Paulus in Ef4:8 (1) het werkwoord 'ontvangen' veranderd naar 'gegeven'; en (2) een eigen interpretatie aan dit oudtestamentische vers gaf. De lezing 'gegeven' vinden we echter terug in de Targum en Peshita bij Ps68:18. De apostel gaat dus niet voorbij aan de gangbare uitleg van Ps68, maar gebruikt die als analogie in een nieuwtestamentische context. Christus is de overwinnende Koning van Ps68. Zijn uitleg staat niet *tegenover* de uitleg van Ps68, maar werkt *aanvullend* en *harmonisch* daarmee.¹

Een andere nieuwtestamentische tekst die aantoont dat het Oude Testament bekend is met de verhoging van Christus is Hd2:32-35: 'Deze Jezus heeft God opgewekt, waarvan wij allen getuigen zijn. Nu Hij dan door de rechterhand van God is verhoogd en de belofte van de heilige Geest heeft ontvangen van de Vader, heeft Hij dit uitgestort wat u en ziet en hoort. Want David is niet opgevaren naar de hemelen, maar hij zegt

¹ R.A. Taylor, 'The Use of Psalm 68:18 in Ephesians 4:8 in Light of the Ancient Versions,' *Bibliotheca Sacra* 148:591 (Jul-Sept. 1991): 335-36.

zelf: “De Heer heeft tot mijn Heer gezegd: Zit aan mijn rechterhand, totdat Ik uw vijanden tot een voetbank voor uw voeten stel.”

Petrus citeert hier uit Ps110:1: ‘Jahweh spreekt tot mijn heer: “Neem plaats aan mijn rechterhand, ik maak van je vijanden een bank voor je voeten.”’ De Heer Jezus had deze woorden al toegepast op zichzelf (Mt22:41-46).¹ Het zitten aan de rechterhand van God is daarbij de hoogste macht die iemand kan krijgen. Hij is de overste van de koningen op aarde, de Koning der koningen en Heer der Heren (vgl. Op1:5; 19:16). God regeert en Christus regeert nu. Dat betekent dat Hij namens God regeert en dat God door Hem regeert.² Hier wordt duidelijk wat de Heer zelf zei: ‘Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde’ (Mt28:18a). In het Nieuwe Testament is vandaar niet alleen sprake van het koninkrijk van God, maar ook van het koninkrijk van Christus (Ko1:13; 2Pt1:1). Het is ‘het koninkrijk van Christus en van God’ (Ef5:5).

Ps110 beschrijft de gebeurtenissen die plaatsvonden bij de insetting van een nieuwe koning.³ Over de identiteit van deze mysterieuze koning die tegelijk ook nog priester is, zwijgt de Psalm.

Gaebelein noemt deze Psalm de kortste, maar meest diepgaande Messiaanse Psalm.⁴ Het belang van Ps110 wordt al duidelijk door het feit dat vs1 de meest citeerde Psalmvers in het Nieuwe Testament is. We vinden verwijzingen ernaar in meerdere tekstplaatsen (Mt22:44; 26:64; Mc12:36; 14:62; 16:19; Lc20:42; 22:69; Hd2:34-35; 5:31; 7:55; Rm8:34; 1Ko15:25; Ef1:20-22; Ko3:1; Hb1:13; 5:6; 7:11,21; 8:1; 10:12-13; 1Pt3:22; Op3:21).

2.2 De hemelvaart in de evangeliën

Het is opmerkelijk dat enkel in Jh de Heer er direct over spreekt dat Hij opvaren zal: ‘Niemand is opgevaren in de hemel dan Hij die uit de hemel is neergedaald, de Zoon des mensen die in de hemel is’ (Jh3:13), ‘Wat dan, als u de Zoon des mensen ziet opvaren waar Hij tevoren was?’ (6:62), ‘Jezus dan zei: Nog een korte tijd ben Ik bij u, en dan ga Ik heen naar Hem die Mij heeft gezonden’ (7:33), ‘Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie in Mij gelooft, de werken die Ik doe zal hij ook doen, en hij zal grotere doen dan deze, omdat Ik heenga naar de Vader’ (14:12), ‘U hebt gehoord

1 H.-W. Neudorfer, *Apostelgeschichte*, Bnd.I, (ECK; Neuhausen/Stuttgart:Hänsler, 1986), 62.

2 J. van Genderen en W.H. Velema, *Beknopte Gereformeerde Dogmatiek*, (Kampen:Kok, 1992), 460.

3 H. Schmidt, *Die Psalmen* (HAT; Tübingen:Morh, 1934, 203; A. Weiser, *Die Psalmen* (ATD; Göttingen:Vandenhoeck & Ruprecht, 1950), 459v.

4 A.C. Gaebelein, *Kommentar zum Neuem Testament*, (Dillenburg:CV, 2002), 179.

dat Ik tot u heb gezegd: Ik ga heen en kom tot u. Als u Mij liefhad, zou u zich verblijden dat Ik naar de Vader heenga; want de Vader is groter dan Ik' (vs28); 'Maar nu ga Ik heen naar Hem die Mij heeft gezonden, en niemand van u vraagt Mij: Waar gaat U heen?' (16:5; vgl. vs10), 'Ik ben van de Vader uitgegaan en ben in de wereld gekomen; Ik verlaat de wereld weer en ga heen naar de Vader' (vs28). 'Jezus zei tot haar: Raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren naar mijn Vader; maar ga heen naar mijn broeders en zeg hun: Ik vaar op naar mijn Vader en uw Vader en naar mijn God en uw God' (20:17).

Meermaals spreekt de Heer in deze teksten over zijn opstanding en hemelvaart. We merken zelfs dat daar waar de Bijbel spreekt over het 'verhogen' van Christus, gedacht kan worden aan de verhoging aan het kruis of de verhoging tot God: 'De Mensenzoon moet hoog verheven worden, zoals Mozes in de woestijn de slang omhooggeheven heeft' (Jh3:14); "Wanneer jullie de Mensenzoon hoog verheven hebben," ging Jezus verder, "dan zullen jullie weten dat Ik het ben, en dat Ik niets uit mijzelf doe, maar over deze dingen spreek zoals de Vader het Mij geleerd heeft" (8:28).

Ouweneel ziet dat eerste als een voorwaarde voor het laatste:¹ 'Hij die verhoogd werd aan het kruis, werd vervolgens dáárom verhoogd aan de rechterhand van God.' Ratzinger brengt de verhoging eerder in verband met de opstanding en de hemelvaart als hij schrijft:² 'Johannes trekt kruis en opstanding, kruis en verhoging in één woord samen, omdat voor hem inderdaad het ene onscheidbaar is van het andere.' We kunnen vandaar stellen dat Jh deze drie gebeurtenissen als één geheel met elkaar verbindt. Wel is de opstanding van Christus niet hetzelfde als de hemelvaart van de Heer (zie uitvoerig §3).³

Naast de teksten die we in Jh vinden over het verhogen vinden we in dit evangelie geen enkele beschrijving van de hemelvaart bevat. Dat is ook het geval bij Mt, de andere evangelist waarvan we expliciet lezen dat hij bij de hemelvaart aanwezig was (Hd1:9,13). Mt verwijst aan het eind van zijn evangelie naar de voltooiing van de eeuwen (Mt28:20), terwijl Jh21 soortgelijk eindigt door te wijzen op de wederkomst van Christus (Jh21:22). Enkel in de evangeliën van Mc en Lc vinden we de hemelvaart van Christus. 'De Heer Jezus dan, nadat Hij tot hen had gesproken, werd opgenomen in de hemel en ging zitten aan de rechterhand van God'

1 W.J. Ouweneel, *De Christus van God* (Vaassen:Medema, 2007), 429.

2 J. Ratzinger, *Jesus von Nazareth* (Freiburg:Herder, 2007), 103.

3 Contra: R. Bultmann, *Jezus Christus en de mythe* (Utrecht:Ten Have, 1967), 50.

(Mc16:19). ‘En het gebeurde, terwijl Hij hen zegende, dat Hij van hen scheidde en werd opgenomen in de hemel’ (Lc24:51).

2.3 De hemelvaart in de Handelingen

Binnen het Nieuwe Testament is vooral de beschrijving van de hemelvaart uit Hd1 bekend: ‘En terwijl Hij dit zei, werd Hij opgenomen, terwijl zij toekeken, en een wolk onttrok Hem aan hun ogen. En toen zij naar de hemel staarden, terwijl Hij heenging, zie, twee mannen stonden bij hen in witte kleren, die ook zeiden: Galileese mannen, wat staat u naar de hemel te kijken? Deze Jezus die van u is opgenomen naar de hemel, zal zo komen, op dezelfde wijze als u Hem naar de hemel hebt zien gaan. Toen keerden zij terug naar Jeruzalem van de berg, Olijfberg geheten, die dichtbij Jeruzalem is, een sabbatsreis er vandaan’ (Hd1:9-12).

Op het moment van deze gebeurtenis bevond Hij zich op de Olijfberg (vgl. Lc24:50). Dit was de berg waar volgens de profetieën de Messias zou verschijnen (Zc14:4). De Heer werd voor de ogen van zijn discipelen opgenomen. De discipelen bleven daarbij toekijken, waardoor de lezer de indruk krijgt dat de Heer niet met grote snelheid in de hemel voer. De hemelvaart was geen plotselinge verdwijning. De Heer verdween langzaam naar boven en een wolk onttrok Hem aan de ogen van de discipelen. Lc24 voegt daaraan toe dat dit ‘gebeurde, terwijl Hij hen zegende’ (vs51). Als we aan de Heer denken, mogen we ons Hem voorstellen als degene die bij zijn hemelvaart zijn zegen geeft.

Degene die Lc al gelezen heeft, wordt bij de wolk herinnerd aan de wolkkolom van Gods heerlijkheid die Jezus Christus op de berg had overschaduwd (Lc9:34-35) en aan de wolk waarin Christus terug zou keren ‘met vele kracht en heerlijkheid’ (Lc21:27). Tijdens zijn leven kwam er een wolk bij de verheerlijking van Christus op de berg. Nu komt er opnieuw een wolk bij zijn hemelvaart, waar Hij definitief verheerlijkt wordt in heerlijkheid.¹ Die wolk is de heerlijkheid van God, waarmee Hij in het verleden verscheen. In de woestijn verscheen de Here God in een wolk (Ex16:10; Ps97:2), en ook bij de verheerlijking op de berg sprak God vanuit een wolk (Mt17:5). De wolk werd de wagen van de Heer Jezus (Ps104:3).

De moderne lezer staat er niet bij stil dat de opname in de hemel van grote leiders een belangrijke plaats in het denken van vooral de Romeinen

¹ H. Berkhof, *Christelijk Geloof* (Nijkerk:Callenbach, 1979), 335.

had.² Het voorbeeld bij uitstek van een dergelijke vergoddelijking was die van Romulus die als stichter van de stad Rome en als stamvader van de Romeinen werd beschouwd. Zijn geheimzinnige verdwijning werd door het volk als een opname in de wereld van de goden gezien.³ Hd1 vertelt echter heel sober dat Jezus Christus werd opgeheven, een lijdende vorm die naar God als handelende persoon verwijst.

2.4 De hemelvaart in de brieven

De brieven zijn eveneens bekend met het feit dat Christus is opgevaren naar de Vader. In §2.1 hebben we al enkele tekstplaatsen gezien waar deze gebeurtenis genoemd wordt met verwijzing naar het Oude Testament. Andere teksten waar sprake is van de hemelvaart zijn: 'Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd' (Fp2:9). En ook Petrus spreekt van Christus 'die aan Gods rechterhand is, heengegaan naar de hemel, terwijl engelen, machten en krachten Hem onderworpen zijn' (1Pt3:22).

2 C.J. den Heyer, *De messiaanse weg*, Dl. III (Kampen;Kok, 1991), 27; J. van Eck, *Handelingen* (CNT; Kampen;Kok, 2003), 41.

3 Suetonius, *Augustus* 100.4; Cicero, *De Republica* II.17vv. Vgl. Livius, *Metamorfofen* XV.785-786.

3 De strijd tegen de hemelvaart

3.1 Kritische stemmen

In de moderne tijd was het gebruikelijk om de hemelvaart af te doen als vroegere mythe van de gemeente. Bultmann gaf zo te kennen dat het geloof in de hemelvaart tegelijk met het wereldbeeld van de oudheid had afgedaan.¹ Ook door Althaus en vele andere theologen wordt de gedachte aan een lichamelijke, zichtbare hemelvaart als legende beschouwd.²

3.2 Het verschil tussen de opstanding en hemelvaart

Dikwijls werd door degenen die niet geloofden in een hemelvaart, zoals die gepresenteerd wordt in het Nieuwe Testament, de hemelvaart vereenzelvigd met de opstanding. Die gedachte strookt echter niet met het Bijbelse getuigenis. In Jh20:17 maakt de Heer al een verschil tussen beide gebeurtenissen: “Houd Me niet vast,” zei Jezus. “Ik ben nog niet opgestegen naar de Vader. Ga naar Mijn broeders en zusters en zeg tegen hen dat Ik opstijg naar Mijn Vader, die ook jullie Vader is, naar Mijn God, die ook jullie God is.” En eveneens betuigt Mc16:19 na de opstanding: ‘Nadat Hij dit tegen hen had gezegd, werd de Heer Jezus in de hemel opgenomen en nam Hij plaats aan de rechterhand van God.’ Het Nieuwe Testament maakt vandaar een verschil tussen de opstanding en hemelvaart. Hoewel Jh het woord ‘verhogen’ gebruikt voor de kruisiging, opstanding en hemelvaart (§2.2), is Christus pas vanaf de dag van de hemelvaart definitief de verhoogde Heer.³ Petrus geeft vandaar na het noemen van de hemelvaart te kennen ‘dat God Hem zowel tot Heer als tot Christus heeft gemaakt, deze Jezus die u hebt gekruisigd’ (Hd2:36). Dat is het einde van de vernedering van Christus op aarde en de verhoging van de Mensenzoon tot de rechterhand van de Vader. We zien vandaar een groot verschil tussen de verschijningen van Christus voor de hemelvaart

1 R. Bultmann, ‘Neues Testament und Mythologie,’ *Kerygma und Mythos*, red. H.-W. Bartsch, Bnd.I (Hamburg-Bergstedt:Reich und Heidrich, 1960), 17.

2 P. Althaus, *Die christliche Wahrheit* (Gütersloh:Bertelsmann, 1952), 489v.

3 Contra: A. Zwiep, *Jezus en het heil van Israëls God: Verkenningen in het Nieuwe Testament* (Zoetermeer:Boekencentrum, 2003), 53.

(minder schrikwekkend) en de verschijningen van Christus na de hemelvaart (zie bijvoorbeeld Hd9:3-4; 22:6-7; 26:13vv.; Op1:13,16v.).¹

¹ C.C. Ryrie, *Die Bibel Verstehen* (Bielefeld:CLV, 1999), 310.

4 De betekenis van de hemelvaart

4.1 De heerlijkheid van de Zoon

De hemelvaart is meer dan een 'plechtig en majesteitelijk slotakkoord' van het leven van Christus.¹ Jezus is niet alleen maar naar de hemel gegaan om daar een plekje te krijgen naast alle anderen. Zijn plek is naast God, op één en dezelfde stoel.

De machthebber was in de toenmalige tijd ook de rechter. Van een scheiding van de machten was er geen sprake. Een goede koning is ook dan een rechtvaardige koning. En een rechtvaardige koning is een koning die zich niet op kosten van zijn onderdanen verrijkt.² Hemelvaart betekent het begin van de intronisatie van de Messias. Jezus is opgenomen in de heerlijkheid, in de hemel en zit aan de rechterhand van God. Hij deelt in de hemelse glorie en ontving de heerlijkheid waarvoor Hij bad: 'Vader, verhef Mij nu tot Uw majesteit, tot de grootheid die Ik bij U had voordat de wereld bestond' (Jh17:5).

Deze verhoging van Jezus krijgt zijn nawerkingen in de toekomstige verhoging van Gods kinderen. De heerlijkheid van de nieuwe schepping zal groter zijn dan de heerlijkheid van de eerste schepping (Rm8:16-21).

Volgens de Lutherse opvatting is de rechterhand van God overal. Het is geen plaats in de hemel. Het is de almachtige kracht van God, die het universum vervult.³ Die constructie is in de Lutherse theologie nodig om Christus' lichaam alomtegenwoordig te maken als Hij aan de rechterhand van God zit. Elders zijn we daarop ingegaan.⁴ Er is wel een verhoging en verheerlijking, maar geen vergoddelijking van de menselijke natuur van Christus.

1 Gerrit C. Niftrik, *Kleine Dogmatiek* (Nijkerk: Callenbach, 1961), 214.

2 A. (Bram) van de Beek, *Jezus Kurios: Christologie Als Hart van de Theologie*, Spreken over God 1.1 (Kampen: Kok, 1998), 172.

3 Deutscher Evangelischer Kirchenausschuss, *Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche*, 12. Aufl. (Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1998), 1026.

4 Raymond R. Hausoul, *De relatie tussen Christus' menszijn en godzijn* (indec.kerk.be, 2019).

4.2 De komst van de heilige Geest

Voor de gelovige is de hemelvaart van Christus van groot belang, omdat door Christus verhoging de Geest over de gelovigen wordt uitgestort. Nu vallen Hemelvaart en Pinksteren niet op één dag, maar ze hebben wel alles met elkaar te maken:¹

Nu Hij dan door de rechterhand van God is verhoogd en de belofte van de heilige Geest heeft ontvangen van de Vader, heeft Hij dit uitgestort wat u en ziet en hoort (Hd2:33; vgl. Jh7:39).

Ook een tekst als Jh14:12 laat ons aan deze verbinding denken:

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie in Mij gelooft, de werken die Ik doe zal hij ook doen, en Hij zal grotere doen dan deze, omdat Ik heenga naar de Vader.

4.3 Het schenken van bedieningen aan zijn gemeente

De diensten die de gemeente zijn geschonken, ontving ze van de verhoogde Christus:

Aan ieder van ons is genade geschonken naar de maat waarmee Christus geeft. Daarom staat er: 'Toen hij opsteeg naar omhoog, voerde hij gevangenen mee en schonk hij gaven aan de mensen.' 'Hij steeg op' – wat betekent dat anders dan dat Hij ook is afgedaald naar wat lager ligt, naar de aarde? Hij die is afgedaald is dezelfde als Hij die opsteeg, tot boven de hemelsferen, om alles met zijn aanwezigheid te vullen. En Hij is het die apostelen heeft aangesteld, en profeten, evangelieverkondigers, herders en leraren, om de heiligen toe te rusten voor het werk in zijn dienst (Ef4:7-12a).

Paulus beschrijft Christus als de overwinnaar die door de poorten marcheert en een buit uit de overwonnen stad meevoert. De gaven, die uit mensen bestaan, verkreeg Hij door zijn menswording, dood en opstanding. Uit vs11 blijkt dat het bij deze gaven niet om gaven van de Geest gaat, die we kennen vanuit Rm12 en 1Ko12, maar om de personen die Christus een bediening gaf en aan zijn gemeente schonk. Deze personen verlost Hij van

¹ Jan van Genderen en Willem H. Velema, *Beknopte Gereformeerde Dogmatiek* (Kampen: Kok, 1992), 463.

de machten, overheden en boosheden (vgl. Ef6) en schonk Hij aan de gemeente om er te fungeren als apostel, profeet, evangelist en herder-
leraars.

5 Christus pleit voor de gelovigen

In de twintigste eeuw legde de Schotse theoloog Thomas F. Torrance (1913–2007) grote nadruk op het middelaarschap van Christus voor God na hemelvaart.¹ Christus gaf niet alleen zijn zegen bij zijn hemelvaart (Lc24:51). Ook daarna blijft Hij zijn gemeente de zegen geven. Zijn werk kan tussen hemelvaart en wederkomst niet stilstaan.² Hij zet zijn middellaarswerk voorzet.

De verhoogde Heer vertegenwoordigt zijn volgelingen bij de God. Hij pleit voor ons: 'Kinderen, ik schrijf u dit opdat u niet zondigt. Mocht een van u echter toch zondigen, dan hebben wij een pleitbezorger bij de Vader: Jezus Christus, de rechtvaardige' (1Jh2:1). 'Christus Jezus, die gestorven is, meer nog, die is opgewekt en aan de rechterhand van God zit, pleit voor ons' (Rm8:34). 'Zo kan hij ieder die door hem tot God komt volkomen redden, omdat hij voor altijd leeft en zo voor hen kan pleiten' (Hb7:25). De Heer Jezus kan dit doen 'Juist omdat hij zelf op de proef werd gesteld en het lijden volbracht heeft, kan hij ieder die beproefd wordt bijstaan' (Hb2:18). In de systematische theologie wordt deze vertegenwoordiging aangeduid als *intercessie*.

De schrijver van de Hebreeënbrief beschrijft Jezus als de hogepriester die optreedt bij de Vader. Dit is een dynamische zaak. Gelovigen zijn opgeroepen zich tot Christus te richten:

Nu wij een hooggeplaatste hogepriester hebben die de hemel is doorgegaan, Jezus, de Zoon van God, moeten we vasthouden aan het geloof dat we belijden. Want de Hogepriester die wij hebben is er een die met onze zwakheden kan meevoelen, juist omdat Hij, net als wij, in elk opzicht op de proef is gesteld, met dit verschil dat Hij niet vervallen is tot zonde. Laten we dus zonder schroom naderen tot de troon van de Genadige, waar we telkens als we hulp nodig hebben barmhartigheid en genade vinden (Hb4:14-16).

1 Thomas F. Torrance, *Royal Priesthood: A Theology of Ordained Ministry*, 2nd ed. (Edinburgh: T&T Clark, 2003).

2 Oscar Cullmann, *Die Christologie Des Neuen Testaments* (Tübingen: Mohr Siebeck, 1958), 213.

De schrijver gebruikt de taal van de tempelcultus om deze waarheid te verduidelijken aan zijn toehoorders. Het blijvende lichamelijk karakter van Jezus is hiervoor belangrijk. Volgens Thomas Torrance gold dat als Jezus niet in de hemel was in de volheid van zijn menszijn, de mensheid geen anker achter het voorhangsel van het Allerheiligste had (Hb6:19-20). Er was dan geen hoop voor de mensen op een toekomst met God.¹ Deze gedachte vindt ondersteuning in de *Heidelbergse Catechismus*:

Welk nut heeft de hemelvaart van Christus voor ons? Antwoord: Ten eerste dat Hij in de hemel onze Voorspraak is voor het aangezicht van zijn Vader. Ten tweede dat wij [in Hem] ons vlees in de hemel hebben als een betrouwbaar onderpand dat Hij als het Hoofd ons, zijn leden, ook tot zich zal nemen.²

Dat Christus deelt in de regering van God betekent ook dat Hij nu al werkzaam is naar de wereld toe. Deze regering van de Messias is wel een verborgen regering: ‘Dat alles aan hem onderworpen is, zien wij echter nu nog niet’ (Hb2:8b).

1 Thomas F. Torrance, *Royal Priesthood: A Theology of Ordained Ministry*, 2nd ed. (Edinburgh: T&T Clark, 2003), 43.

2 Caspar Olevianus en Zacharias Ursinus, ‘Heidelbergse Catechismus [1563]’, in *Belijdenisgeschriften voor de Protestantse Kerk in Nederland*, red. Klaas Zwanepol (Heerenveen: Protestantse Pers, 2009), Zondag 18, antwoord 47.

6 De hedendaagse tegenwoordigheid van Christus

Tijdens de samenkomsten, waarin men het brood brak 'vol vreugde' (Hd2:46), werd de tegenwoordigheid van de opgestane Christus steeds weer opnieuw als een realiteit ervaren.¹ Voor de buitenwereld was dit een vreemde vorm van godsdienst. Binnen de hellenistische wereld werden de christenen zelfs a-theïsten genoemd: mensen zonder God.²

1 O. Cullmann, *Die Christologie des Neuen Testaments* (Tübingen: Mohr, 1958), 214.

2 Justinus de Martelaar, *Apologetiek* 1.5.6; Athenagoras, *Pleidooi voor de christenen* 4,10,12.

7 Excursus: De tenhemelopname van Maria

Als we in dit hoofdstuk spreken over de hemelvaart van de Heer Jezus, komt bij de katholieke lezer een associatie boven over de zogenaamde tenhemelopname van Maria. Soms wordt er gesproken over een 'hemelvaart' van Maria, maar die terminologie is volgens de officiële leer van Rome onjuist, omdat Maria niet vanuit zichzelf ten hemel opvoer (actief), maar in de hemel opgenomen werd (passief). Er wordt vandaar gesproken over de hemelvaart van Christus (Lat. *Ascensio Christi*) en de tenhemelopneming van Maria (Lat. *Assumptio Mariae*).

Het verhaal gaat dat toen Maria overleed alle apostelen daarbij waren, behalve Thomas. Toen hij arriveerde was Maria al begraven. Zo bezocht Thomas haar graf. Hij zag toen de tenhemelopneming van Maria en ontving Maria's gordel. De andere apostelen geloofden Thomas niet, totdat ze de gordel zagen en het lege graf. De beschrijving vormt een opmerkelijke omkering van de gebeurtenissen rond de opstanding van Christus en de reactie van de apostel Thomas.

De leer van de lichamelijke tenhemelopneming van Maria was onbekend voor de vijfde eeuw. In die tijd duikt het voor het eerst op in een apocrief geschrift. In 582n.Chr. wordt het door keizer Mauritius officieel in Byzantium ingevoerd en gevierd op 15 augustus. Het vormt wel nog geen dogma. In 1950 zal dat laatste gebeuren als paus Pius XII de tenhemelopneming van Maria als officieel dogma afkondigt en bevestigt in de Apostolische Constitutie *Munificentissimus Deus*. Het dogma stipuleert dat 'de moedermaagd, na het beëindigen van haar aardse leven, met lichaam en geest is opgenomen in de hemelse glorie, om er in alle schittering te stralen als koningin aan de rechterhand van haar Zoon, de onsterfelijke Koning van alle tijden.'

De gedachte van een tenhemelopneming van Maria is vreemd aan het getuigenis van het Oude en Nieuwe Testament. Ook de vaak gehoorde verwijzing naar Op12 is wankel qua uitleg van het Bijbelgedeelte en ongeschikt om er een dogma op te baseren. Ondanks het verzet van Katholieke theologen, werd het uiteindelijk aanvaard. De vraag blijft tot heden of de Romaniseerde theologen die achter het dogma stonden

‘wijzer’ zijn dan de andere theologen die in het Nieuwe Testament en in de oude traditie van de kerk geen aanwijzingen kunnen vinden voor dit dogma. Het protestantisme heeft zich vandaar negatief tegen dit dogma gekeerd en het gezien als een nieuwe aanval op de uniekheid van Jezus Christus, die ervoor zorgde dat Maria meer centraal in het christendom kwam te staan dan de Messias.